

1 ילכו מחיל אל חיל"57, עד שהוא מאבד את ה"אשראי" ("קרעדיט") רחמנא-לצלן, ומפסיקים להלוות
2 לו. - עד כאן מאמר המוסגר.

3 וזוהי ההוראה מההנהגה שהיתה ב"חצרמות" - שלא היה אצלם כלל ענין של קנאה ותאוה, ומבלי
4 הבט על כך שהיתה להם השפעה מרובה בגשמיות כנ"ל, היו אצלם מאכלים פשוטים, וגם הלבושים -
5 שלבוש כולל גם את המקיף דבית - היו פשוטים.

6 נשאלת השאלה: בשעה שיש השפעה מרובה, "וישמן" - איך מבטיחים שלא יהיה "ויבעט"58? והמענה
7 על זה: בשעה שזה באופן של "וישמן", אזי נעשה "ויבעט" רחמנא-לצלן, אבל כשמתנהגים באופן ההנהגה
8 של יקטן, "שהיה עניו ומקטין עצמו" - הנה גם כשיש השפעה מרובה, מתנהגים באופן ד"חצרמות".

9 וזהו שרשי מפרש "על שם מקומו": אין זה סתם שם שבו היה נקרא, אלא שם זה הוא מצד שמקומו
10 הוא "חצרמות", היינו שהתנהג בהנהגה זו (שהרי היה במקום שכך נהגו, או כמו שכתב הרמב"ם59
11 בפירוש "מקום" בכמה מקומות, שהכוונה בזה היא לערכו ומעלתו של הדבר60).

12 וזוהי הוראה בעבודתינו - שיש ללמוד מיקטן, שקיבל חינוכו מעבר שצריך להיות בקטנות וביטול61,
13 ובדרך זו חניך את בנו, בהנהגה של "חצרמות" כנ"ל. ופירוש זה בא בהמשך לפירוש רש"י שלפני-זה
14 על יקטן.

15 ומסיים רש"י - "דברי אגדה", שזוהי אגדה שמושכת לבו של אדם62, היינו, ענין שמושך ותופס ("א'
16 ענין וואָס ציט און דערנעמט") כו'.

ט. דרך אגב - פירוש זה נוגע גם להלכה:

18 כשיש ספק בנוגע לאופן כתיבת שם, בגטין וכיוצא בזה, כמו בפרשתנו63: "אופיר" (ביו"ד) או "אופר"
19 (בלי יו"ד), או "חווילה", אם לכתבו בוא"ו או בבי"ת - הנה שם שנכתב בתורה, צריך לכתבו כמו שכתוב
20 בתורה, ובמקרים רבים, אם נכתב באופן אחר, הגט פסול אפילו בדיעבד64.

21 כמובן למדים משמות אנשים שבתורה לשמות אנשים שבגטין, ומשמות מקומות שבתורה - לשמות
22 מקומות שבגטין. והדגשת רש"י "דברי אגדה" - מודיעתנו שפשוטו של מקרא היינו שזהו שם הבן.
23 ואם-כן משם זה יש ללמוד הן לשמות אנשים, הן - למקומות. ולא עוד אלא שיש לומר שללמד על
24 הכלל כולו יצא - שכשם שהשם "חצרמות" יש בו ב' פירושים: שם הבן, "על שם מקומו", כך גם
25 השמות "אופר" ו"חווילה" וכו' יש לפרש בב' אופנים: שם איש, על שם המקום.

י. על-פי הנ"ל יתורץ פירוש רש"י בפרשה הקודמת:

27 על "כוש" ו"אשור" - מפרש רש"י65: "עדיין לא היו, וכתב המקרא על שם העתיד". והקשה
28 המהרש"א66: "למה לא הזכיר גם חווילה דכתיב מקמיה67, וכמו שכתוב בב"ר68 גם כן גבי חווילה?"

ועל-פי הנ"ל יתורץ:

30 כיון שמצינו באחד מבניו של "יקטן" - חצרמות - ששמו לא ניתן על-ידי יקטן, אלא "על שם מקומו",
31 הרי אפשר לומר שכך הוא גם בנוגע ל"חווילה" (בנו של יקטן), ששמו לא ניתן על-ידי יקטן, אלא "על
32 שם מקומו". ובמילא, יכול להיות ששם המקום "חווילה" הוא מששת ימי בראשית, ובשעה שבנו של
33 "יקטן" התיישב שם, קראוהו "על שם מקומו". ואם-כן, אין הכרח שזהו "על שם העתיד".

(57) לשון הכתוב - תהלים פד, ח.

(58) האיזונו לב, טו.

(59) ה' יסוה"ת פ"ב ה"ו. מו"נ ח"א פ"ח.

(60) וראה ד"ה מקום בס' החקירה להצ"צ (עד, סע"ב ואילך).

(61) וכמ"ש (וישלח לב, יא) "קטנתי מכל החסדים וגו'", ש"מכל

החסדים" נעשה אצלו הענין ד"קטנתי" (ראה תניא אגה"ק ס"ב).

וכן הוא הסדר התמידי אצל בני" - כמ"ש "ברכנו אבינו כולנו

כאחד באור פניך" (ראה תניא פל"ב), היינו, שהמשכת ברכתו של

הקב"ה היא כשנמצאים במעמד ומצב של "כולנו כאחד" (מצד

הקטנות והביטול), וכמאמר המשנה (עוקצין בסופה) "לא מצא

הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום" (מהנחה בלתי
מוגה).

(62) ראה שבת פז, סע"א. וש"נ.

(63) יו"ד, כט.

(64) ראה קב נקי (להרא"ד לאוואוט) פתיחה לסדר שמות כלל

יח.

(65) בראשית ב, יד.

(66) כתובות יו"ד, ב.

(67) שם, יא.

(68) פט"ז, ב.